Çorap, Çorap Mest, Termal Mest Üzerine Mesh Etmek

Bu yazıda, çorap üzerine meshetme ve günümüzde kullanımı yaygınlaşmaya başlayan çorap mest hakkındaki meselelere değinildi.

Bizleri yoktan var edip İslam'la müşerref kılan Rabbimize hamdolsun. "Allah katında en sevimli din, geniş ve kolay olan hanif dinidir" buyuran Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Selem)'e ve onun en sıkıntılı olduğu zamanlarda yanında olan âl-i ashabına Salat-u Selam olsun.

Mestler Üzerine Meshetmek

Mestler üzerine mesh etmek, dinimizin Müslümanlara tanımış olduğu bir kolaylık, bir ruhsat olduğu inkârı mümkün olmayan bir hakikattir. Bununla beraber günümüzde "çorap mesh", "termal mesh" emsali isimlerle anılan şeylere mesh yapılıp yapılamayacağı son zamanlarda sıkça sorulur olmuştur. Belki de buna sebep; fıkıh kitaplarında kalın ve su geçirmeyen yürünebilen çorap üzerine mesh caizdir sözünden naşi olarak yeni çıkan çorap türü şeylerin bu ölçülere uygun olup olmayacağı olmuştur.

Yine Ehl-i Sünnet harici olarak bildiğimiz bir takım gurupların ince çorap üzerine mesh vermeyi caiz görmeleri de buna sebep olabilir. Öyle ya da böyle ortaya fıkıh sorunu olarak çıkmış bu meseleyi çözmeyi ve Ehl-i Sünnet prensiplerini korumayı hak taraftarları bir borç edinmiş ve ihtiyatı elden bırakmamaya gayret göstermişlerdir. Bu münasebetle bu ayki köşemizde diğer mezhep kaynaklarına inmek suretiyle bu konuyu kaleme almayı uygun gördük. Muvaffakiyet Allah'tandır.

Deriden yapılmış veya üstü sık örüldüğü halde tabanının deri veya deriyle kaplanmış olan çorap üzerine mesh etmenin caiz olduğuna dair söz birliği olsa da[1] tabanı veya tamamı deriyle kaplanmamış olan çorap üzerine mesh verilip verilmeyeceğine dair müçtehit imamlar arasıda ihtilaf olunmuştur. Aynı zamanda bu ihtilaf ashab-ı kiram arasında da olmuştur.

Çorap Üzerine Meshetmek

İbn Kudame (ö.620) ***el-Mugnî*** adlı eserinde **İbn Münzir**'den yapmış olduğu nakle göre ashab-ı kiramdan dokuz kişi, deriden yapılmamış veya tabanı deriyle kaplanmamış çorap üzerine mesh etmeyi caiz görmüşlerdir. Bunlar; Hz. Ali, Hz. Ammar, Hz. İbn Mes'ut, Hz. Enes, Hz. İbn Ömer, Hz. El-Bera, Hz. Bilal, Hz. İbn Ebi Evfa ve Hz. Sehl bin Sa'd dir. [2](Allah hepsinden razı olsun)

Aynı şekilde **el-İmrâni**'nin beyanına göre; Hz. Ömer (Allah ondan razı olsun),[3] **es-Serahsî**'nin beyanına göre de Hz. Ebu Bekir (Allah ondan razı olsun) çorap üzerine meshi caiz gören ashaptandır.[4]

Hanefi mezhebinin en temel eseri **Kitabu'l-Asl**'da; çorap üzerine meshin İmam Ebu Hanife (Allah ona rahmet etsin)'ye göre caiz olmadığı, **İmam Ebu Yusuf** ve **İmam Muhammed** (Allah onlara rahmet etsin)'e göre caiz olduğu ifade edilmiştir.[5]

İmam Ebu Hanife (Allah ona rahmet etsin)'ye göre mest; deri ve benzeri maddelerden ayağa giymek maksadıyla yapılan, ayakları topuklarla birlikte örten, içine hemen suyu nüfuz ettirmeyen ve ayağa giyildiğinde bağlamaksızın kendi kendine durabilecek bir tür ayakkabıdır. Buna göre çorabın tamamı veya tabanı deriyle kaplanmışsa mesh yapılabilir. Böyle olmayan çoraplar yürümeye dayanıklı olmadığından ince çorap mesabesinde kabul edilmiş, dolayısıyla üzerine mesh yapmak caiz görülmemiştir.[6]

Çorap Üzerine Meshedilir mi?

Es-Serahsi (ö.483), el-Mebsut adlı eserinde, mezhepte sahih olan görüşün İmam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed (Allah onlara rahmet etsin)'in görüşü olduğunu söylemiş[7] ve sözlerine şöyle devam etmiştir: İmam Ebu Hanife (Allah ona rahmet etsin) ölüm döşeğindeyken bu görüşünden vazgeçmiş ve talebeleri İmam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed (Allah onlara rahmet etsin)'in görüşüne katılmıştır. Bunu, hastalandığında kendisini ziyarete gelenlere söylediği şu sözünden anlıyoruz; "İnsanlara caiz görmediğim şeyi yapıyorum"

Gerek sahabe nakillerinde gerekse **Zahiru'r-Rivaye**'de bahsi geçen çorabın, günümüzde mesh yapılmaya uygun diye satılan çorapları içerip içermediğini anlayabilmemiz kaynaklarımızda geçen çorabın niteliğiyle ilgili bilgilere göz atmamızı gerektirir.

Ahmet b. Hanbel, Ebu Yusuf ve İmam Muhammed (Allah hepsine rahmet etsin)'e göre; çorap, altını göstermeyecek ve kendisiyle yürünecek kadar[8] sağlam ve sık örülmüşse ve giyilen ayakta bağlamaksızın kendi kendine durabiliyorsa üzerine mesh yapılması caiz olur.[9]

İmam Şafiî'ye Göre Çoraplara Meshetmek

İmam Şafii (Allah ona rahmet etsin)'ye göre; çorap üzerine meshin caiz olabilmesi iki şarta bağlıdır.

- Çorap sık örülmüş olacak. Su geçirecek kadar şeffaf olmayacak.
- Sık örüldüğü halde altı deri olacak.

Şafii mezhebine göre sık örülmüş olsa bile altı deri olmayan çoraba mesh yapmak caiz olmaz.[10]

Hanbelîler meshin sahih olması için çorabın, yürümeye elverişli olması ve yürürken ayaktan düşüp çıkmamasını şart koşmuşlardır. Tabanının deri olmasını şart koşmamışlardır.[11]

Mest Nasıl Olmalı

Bu nakillerden anlaşılan, fakihlerin neredeyse tamamı günümüzde sıklıkla kullandığımız ince, altını gösteren ve sokakta yürümeye elverişli olmayan

çoraplar üzerine mesh yapmaya izin vermemişlerdir. Ancak yün, keten gibi kalın iplikten sık olarak örülen veya bu emsal dayanıklı kumaştan üretilen yaklaşık beş-altı kilometre yürümeye elverişli ve ıslandığında suyu hemen içine geçirmeyen bir de bağ ve lastik yardımı olmaksızın giyilen ayakta durabilecek nitelikte olan çoraplar üzerine mesh etmek caiz olur. Piyasada, mesh etmeye elverişli diye satılan çorapların bu niteliklere haiz oldukları üreticileri tarafından beyan edilmektedir. Nitekim bizlerde bunların bir kısmını incelediğimiz de bu özellikleri haiz olduklarını gördüğümüzden bunlar üzerine mesh etmenin caiz olduğunu söyleyebiliriz. Şunu da ifade etmek gerekir ki bu özelliklere sahip olan şey velev ki mest olarak satılmasa da üzerine mesh yapılması caiz olur.

Netice

Buna göre; ayakları topuklarla birlikte örten çizme, potin ve bot emsali ayakkabı çeşitlerinin üzerine mest edilmesi caizdir. Şu kadar var ki; ayakkabılar genellikle sokakta giyildiğinden onlara necaset bulaşması kuvvetle muhtemeldir. Fıkıh kitaplarımızda; mestler üzerine mesh etmede aranan şartlar beyan edilirken, mestlerin temiz olmasından bahsedilmemiştir. Bununla birlikte necaset mesh mahalli olan botun üst kısmındaysa bunun üzerine mesh etmek sahih olmaz. Zira meshin temiz suyla yapılması gerekir. Mesh etmek için elimize aldığımız temiz su, necis olan mahalle değmesiyle pislenmiş olur. Pislenmiş olan bu su ile mesh etmek ise caiz değildir. Şayet necaset botun alt kısmı gibi mesh mahalli olmayan yerde bulunursa meshe mani olmaz. Fakat botta bulunan necaset, af miktarından fazlaysa o botlarla namaz kılınmaz. Namaz kılınamaması meshin sahih olmadığından dolayı değil, belki necaset namaza mani olduğundan dolayıdır.

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA FIKIH KURULU

---

[1] El-Mevsuatu’l-Fıkhiyyetü’l-Kuveytî
[2] İbn Kudame, El-Muğnî,
[3] El-İ’mranî, El-Beyan,
[4] Es-Sarahsî, El-Mebsût,
[5] İmam Muhammed, Kitabu’l-Asıl
[6] Es-Sarahsî, El-Mebsût,
[7] A.g.e
[8] Hanefî kitaplarında bu miktarın en azı bir fersah olarak değerlendirilmiştir.(Bak: es-Sarahsî, El-Mebsût,) Bir Fersah 3 mildir. Bir mil;1855 metredir. 1855×3=5565m (Bak: Ali Cuma’ Muhammed, el-Mekayîl ve’l-Mevazîn)
[9] İbn Kudame, El-Muğnî
[10] El-İ’mranî, El-Beyan
[11] İbn Kudame, El-Muğnî